

ZACASNO IN OBCASNO DELO UPOKOJENCEV

V skladu z [novelo Zakona o urejanju trga dela – ZUTD-A \(Uradni list RS, št. 21/13\)](#) so od 1. julija 2013 dalje vsi upokojenci (razen tistih, ki prejemajo delno starostno ali predcasno pokojnino, delno pa so še delovno aktivni) **upravičeni do opravljanja zacasnega in obcasnega dela.**

Omenjena dela bodo **upokojencem omogocila ponoven vstop na trg dela in njihovo ponovno aktivacijo**, s cimer bodo **ohranili družbeno in individualno udejstvovanje** ter delovanje. Zacasna in obcasna dela upokojencem poleg pokojnine, na višino katere opravljanje takšnega dela ne vpliva, **obetajo možnosti za dodatni zaslužek.**

Zacasno ali obcasno delo se **opravlja na podlagi pogodbe o opravljanju zacasnega ali obcasnega dela kot posebnega civilnopravnega pogodbenega razmerja** med delodajalcem in upravičencem, ki ima lahko tudi nekatere elemente delovnega razmerja, kot jih določa zakon, ki ureja delovna razmerja.

Obvezni podatki, ki jih mora vsebovati pogodba o opravljanju zacasnega ali obcasnega dela, so:

- naziv, sedež, maticna in davčna številka delodajalca,
- ime, priimek, rojstni datum, maticna in davčna številka upravičenca,
- vrsta dela, ki se bo opravljal kot zacasno ali obcasno delo,
- obdobje opravljanja zacasnega ali obcasnega dela,
- podatek o predvidenem številu ur zacasnega ali obcasnega dela,
- datum sklenitve pogodbe,
- urna postavka za opravljeno delo in
- predviden skupen znesek dohodka.

S sklenitvijo pogodbe o opravljanju zacasnega ali obcasnega dela se med delodajalcem in upokojencem sicer vzpostavi civilnopravno pogodbeno razmerje, vendar pa **lahko delo na tej podlagi** (v nasprotju s podjemno, avtorsko oziroma drugo pogodbo civilnega prava, na podlagi katere se opravlja določeno delo) **vsebuje tudi nekatere elemente delovnega razmerja.** V slednjem se torej zacasno ali obcasno delo razlikuje od dela po npr. podjemni ali avtorski pogodbi, za katero je značilno, da podjemnik oziroma avtor nista podrejena naročniku tako kot delavec v delovnem razmerju delodajalca, ampak samostojno izpolnita naročilo (če takšno delo vsebuje elemente delovnega razmerja, se lahko v okviru inšpekcijskega postopka delodajalca naloži, da z izvajalcem sklene delovno razmerje za nedoločen čas). Možnost opravljanja zacasnih in obcasnih del tako predstavlja dobrodošlo **novost za upokojenca v primerih, ko pogodba civilnega prava ni dopustno sklepati**, ker delo za naročnika vsebuje elemente delovnega razmerja (t.j. prostovoljna vključitev delavca v organiziran delovni proces delodajalca, osebno in nepretrgano opravljanje dela za plačilo, po navodilih in pod nadzorom delodajalca).

Ureditev zacasnih in obcasnih del za upokojenca **ne vpliva na druge že sklenjene pogodbe civilnega prava**, na podlagi katerih se opravlja določeno delo, niti ne nadomešča ali ukinja možnosti njihovega sklepanja in opravljanja dela na tej pravni podlagi.

Zakon ne določa omejitev opravljanja zacasnega in obcasnega dela po vrstah dela, tako da se lahko na podlagi pogodbe o opravljanju zacasnega ali obcasnega dela **z vidika navedenega**

zakona opravljajo vse vrste dela, seveda ob upoštevanju omejitev oziroma pravil, ki jih morebiti določajo predpisi s področja, na katerem se delo opravlja.

Za zacasno ali obcasno delo **se uporabljajo določbe zakona, ki ureja delovna razmerja**, o prepovedi diskriminacije, spolnega in drugega nadlegovanja ter trpinčenja na delovnem mestu, enake obravnave glede na spol, o delovnem času, odmorih in počitkih ter o odškodninski odgovornosti. Za zacasno ali obcasno delo se uporabljajo tudi predpisi, ki urejajo varnost in zdravje pri delu.

Za razliko od študentskega dela, kjer delo posredujejo študentski servisi, **pri tej obliki dela ni posrednika**, zato je način iskanja ter zagotavljanja dela oziroma delavca prepuščen izključno delodajalcem in upokojenecem.

OBVEZNOSTI IN OMEJITVE NA STRANI UPOKOJENCEV

Obveznosti

Zakon upokojenecem za opravljanje tega dela **ne nalaga posebne obveznosti prijave ali registracije** (npr. pri Zavodu RS za zaposlovanje, upravni enoti ipd.).

Upokojenec v dogovoru z delodajalcem **sklene pogodbo o opravljanju zacasnega ali obcasnega dela**, v kateri mora biti med drugim navedeno tudi obdobje opravljanja dela in število ur, določena mora biti urna postavka za opravljeno delo ter predviden skupni znesek dohodka.

Za upokojenca lahko iz tega naslova nastane povečana dohodninska obveznost (glej spodaj - Davčna obravnava zacasnega ali obcasnega dela).

Omejitve

Zakon za upokojenca določa naslednje omejitve:

- zacasno ali obcasno delo lahko upokojenec opravlja v obsegu **največ 60 ur v koledarskem mesecu**,
- neizkoriščenih ur ni mogoče prenašati v naslednji koledarski mesec,
- **urna postavka** za opravljeno uro zacasnega ali obcasnega dela **ne sme biti nižja od 4,20 eurov**,
- **dohodek** za opravljeno zacasno ali obcasno delo v seštevku **v koledarskem letu ne sme presegati 6.300 eurov**,
- **delo lahko upokojenec opravlja pri več delodajalcih hkrati**, vendar v seštevku **ne sme preseči predpisane omejitve glede števila ur in višine dohodka**.

OBVEZNOSTI IN OMEJITVE NA STRANI DELODAJALCEV

Obveznosti

Delodajalec mora:

- **upokoјencu najkasneje do 18. dne v naslednjem mesecu izplacati dohodek** ob upoštevanju zakonsko določene višine urne postavke, ki ne sme biti nižja od 4,20 eur,
- zaradi izvrševanja pogodbenih obveznosti in varovanja pravic upokoјencev voditi dnevno evidenco prihoda in odhoda ter števila dejansko opravljenih ur zacasnega ali obcasnega dela,
- **dajatev v višini 25 % obracunati** na posebnem obracunu in ga predložiti davcnemu organu ter placati dajatev najpozneje na dan izplacila dohodka iz zacasnega ali obcasnega dela,
- **v svoje breme obracunati ter placati tudi prispevek za posebne primere zavarovanja po ZPIZ-2 (8,85 %) in pavšalni prispevek za zavarovanje za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni** (v letu 2014 znaša 4,58 EUR), **v breme upokoјenca pa prispevek za zdravstveno zavarovanje po ZZVZZ (6,36 %)**,
- **upoštevati določbe delovnopravne zakonodaje**, ki prepovedujejo diskriminacijo, spolno in drugo nadlegovanje ter trpinčenje na delovnem mestu, zahtevajo enako obravnavo glede na spol, urejajo delovni čas, odmore, pocity in odškodninsko odgovornost, ter pravila o varnosti in zdravju pri delu.

Omejitve

Zakon za delodajalce določa naslednje omejitve (določene za posamezni koledarski mesec):

- pri delodajalcu, ki nima zaposlenega nobenega delavca, se lahko opravi **najvec 60 ur zacasnega ali obcasnega dela**,
- pri delodajalcu, ki zaposluje od enega do vključno deset delavcev, se lahko opravi **najvec 100 ur** zacasnega ali obcasnega dela,
- pri delodajalcu, ki zaposluje vec kot deset do vključno 30 delavcev, se lahko opravi **najvec 150 ur** zacasnega ali obcasnega dela,
- pri delodajalcu, ki zaposluje vec kot 30 do vključno 50 delavcev, se lahko opravi **najvec 400 ur** zacasnega ali obcasnega dela,
- pri delodajalcu, ki zaposluje vec kot 50 delavcev do vključno 100 delavcev, se lahko opravi **najvec 750 ur** zacasnega ali obcasnega dela,
- pri delodajalcu, ki zaposluje vec kot 100 delavcev, se lahko opravi **najvec 1.050 ur** zacasnega ali obcasnega dela.

Število ur zacasnega ali obcasnega dela v posameznem koledarskem mesecu, **opravljenega pri nevladni organizaciji, delujoci v javnem interesu, lahko zgoraj navedene omejitve preseže**, vendar ne vec kot dvakratnika ur opravljenega zacasnega ali obcasnega dela glede na število zaposlenih delavcev (za zaposlenega delavca v tem smislu se šteje delavec, s katerim je delodajalec sklenil pogodbo zaposlitvi za polni delovni čas, ki je veljavna v času podpisa pogodbe o opravljanju zacasnega ali obcasnega dela s strani delodajalca, ne glede na to ali gre za zaposlitev za določen ali nedoločen čas).

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti lahko na podlagi vloge delodajalca, ki zaposluje vec kot 1.250 delavcev, po predhodnem posvetovanju z ostalimi socialnimi partnerji **za najvec tri mesece v koledarskem letu doloci vecje število ur zacasnega ali obcasnega dela**, vendar ne vec kot 1.500 ur v koledarskem mesecu.

DAVCNA OBRAVNAVA ZACASNEGA ALI OBCASNEGA DELA

Obrazložitev je objavljena na spletnih straneh **Davčne uprave Republike Slovenije**:

- http://www.durs.gov.si/si/davki_predpisi_in_pojasnila/dohodnina_pojasnila/dohodek_iz_zaposlitve/dohodek_iz_drugega_pogodbenega_razmerja/davcna_obravnavazacasn_ega_ali_obcasnega_dela_upokojencev/
- http://www.durs.gov.si/si/davki_predpisi_in_pojasnila/dohodnina_pojasnila/dohodek_iz_zaposlitve/dohodek_iz_drugega_pogodbenega_razmerja/davcna_obravnavazacasn_ega_ali_obcasnega_dela_upokojencev_osebni_davek_na_dolocene_prejemke/